

תקציר

ר' ברוך ממז'יבוז' ו'שושלת מז'יבוז'

מאת

ציפי קויפמן

ר' ברוך ממז'יבוז' תפקד כצדיק חסידי במשך כ-30 שנה. אף שהוא היה נכדו של הבעש"ט, ואף שהיה פעיל ומוכר בהקשרים חסידיים נרחבים, ונזכר בחיבורים חסידיים רבים, טרם זכתה דמותו למחקר מעמיק. לדברי המחברת שתי סיבות גרמו לכך: ההשמצות הרבות שנקשרו בו בספרות ההשכלה ומאמר קצר של אברהם שישא הלוי משנת תש"ם שקבע כי הספר המרכזי האוסף תורות וסיפורים על ר' ברוך, 'בוצינא דנהורא', הוא מעשה רמייה וזיוף.

במאמר זה המחברת משרטטת קווים לדמותו של ר' ברוך. תחילה היא מתמודדת עם הטענה באשר לספר 'בוצינא דנהורא', ומראה כי אין כל ראיות לכך שהוא מעשה רמייה. מתוך כך היא מתייחסת לתרבות השיח החסידית, שאינה מאפשרת להתגדר בכללי מהימנות נוקשים או בתפיסה של זכויות יוצרים. עיקרו של המאמר הוא דיון במספר נושאים מרכזיים בתורתו ובהנהגתו של ר' ברוך: אימנציה ועבודה בגשמיות, תפילה ולימוד תורה, הדגם המיסטי-המאגי, דין יראה וריחוק, קולו של הלב, חדשנות ויצירתיות. לבסוף מתייחסת המחברת לדמותו של ר' ברוך כחוליה ב'שושלת מז'יבוז', כלומר מצד אחד כצאצא של הבעש"ט וכממשיכו ומצד אחר כדודו של ר' נחמן מברסלב. היא בוחנת באיזו מידה הושפע ר' ברוך מהבעש"ט והמשיך את דרכו, ובאיזו מידה הושפע ר' נחמן מברסלב מר' ברוך והמשיך את דרכו.

ד"ר ציפי קויפמן (ז"ל), המחלקה למחשבת ישראל, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן